

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา มีจุดมุ่งหมายเพื่อ ศึกษาปัญหาและสร้างรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่นครสวรรค์ เขต 3 ซึ่งมีรายละเอียดของการดำเนินการดังนี้

1. ขั้นตอนการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ขั้นตอนการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนของการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. เป็นขั้นที่ผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่นครสวรรค์เขต 3 โดยศึกษาค้นคว้าจากแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการบริหารแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนด้านต่าง ๆ ซึ่งกำหนดขอบข่ายของงานที่จะศึกษาไว้ 4 ด้านคือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไปหลังจากนั้นศึกษาบริบทงานทั้ง 4 ด้านของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่นครสวรรค์เขต 3 กำหนดกรอบความคิดในการวิจัย กำหนดจุดมุ่งหมาย ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง เพื่อนำมาสร้างและพัฒนาเครื่องมือในการวิจัยให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย หลังจากนั้นเก็บรวบรวมข้อมูลกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยสถิติพื้นฐาน คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. ขั้นการสร้างรูปแบบเป็นขั้นที่ผู้วิจัยนำผลการศึกษาจากขั้นที่ 1 มาสรุปปัญหาเพื่อให้เห็นปัญหาในภาพรวมแต่ละด้าน จากนั้นนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 11 คน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของปัญหา สรุปผลการประชุมสนทนากลุ่ม สังเคราะห์ผลการประชุมสนทนากลุ่มในการนำเสนอกระบวนการมีส่วนร่วมของในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษา

ขั้นพื้นฐาน พร้อมกับพิจารณารูปแบบการแก้ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครองจำนวน 267 คน ผู้แทนครูจำนวน 230 คน ผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวน 263 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 263 คน ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาจำนวน 263 คน ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์จำนวน 234 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 524 คน และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 230 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 2,274 คน

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครองจำนวน 39 คน ผู้แทนครูจำนวน 33 คน ผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวน 39 คน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 39 คน ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาจำนวน 38 คน ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์ จำนวน 34 คน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 76 คน และผู้บริหารสถานศึกษาจำนวน 33 คนรวมทั้งสิ้นจำนวน 331 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยตารางของเครจซี่และมอร์แกน(Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน
2. นำขนาดกลุ่มตัวอย่างไปเทียบสัดส่วนเพื่อกำหนดจำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในแต่ละตำแหน่ง
3. ทำการสุ่มอย่างง่ายโดยการจับสลาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ประเภทคือ แบบสอบถามและแบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม

1. แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม สอบถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา และตำแหน่ง จำนวน 4 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัญหาเกี่ยวกับปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ในงานทั้ง 4 ด้านคือ งานวิชาการ งานบริหารงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหาร

ทั่วไป จำนวน 43 ข้อ คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ จำนวน 15 ข้อ ด้านการบริหารงบประมาณ จำนวน 10 ข้อ ด้านการบริหารงานบุคคล จำนวน 5 ข้อ และด้านการบริหารงานทั่วไป จำนวน 13 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ (rating scale) ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert. อ้างถึงใน ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. 2538 : 163 - 164) คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ให้ผู้ตอบแบบสอบถามพิจารณาว่าปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในแต่ละข้อมากน้อยเพียงใด โดยกำหนดค่าแปลความหมายดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. แบบบันทึกการสัมภาษณ์กลุ่ม มีลักษณะเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง ประกอบด้วยประเด็นการสัมภาษณ์ 2 ประเด็น คือ สาเหตุของปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหา ในงานทั้ง 4 ด้าน ด้วยกระบวนการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน คือ ร่วมวางแผน ร่วมดำเนินการ ร่วมตรวจสอบ และร่วมปรับปรุง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาจากเอกสาร วารสาร บทความ ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

2. กำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือครอบคลุมการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของชุมชน งานทั้ง 4 ด้าน และให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (content validity) ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิมีรายชื่อดังต่อไปนี้

4.1 ผศ.ดร.วิรัช จงอยู่สุข ผู้ทรงคุณวุฒิคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครสวรรค์

4.2 ผศ.ปรีชา สนธิรักษ์ รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

4.3 ผศ.นันทิยา น้อยจันทร์ รองคณบดีคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ

นครสวรรค์

5. หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (index of item objective congruence : IOC.) ของข้อคำถามแต่ละข้อ ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง 0.66 ขึ้นไปทุกข้อ

6. นำแบบสอบถามที่ได้รับข้อเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิมาปรับปรุง จัดพิมพ์ให้สมบูรณ์แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนชุมชน วัดห้วยร่วม โรงเรียนเกาะแก้วสามัคคี และโรงเรียนบ้านเทพสถาพร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบหาค่าความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามโดยคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของ ครอนบาค (Cronbach) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.93

7. นำแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อขอรับความเห็นชอบ และนำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 จำนวน 331 คน

8. ร่างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม โดยนำประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา อันดับที่ 1 – อันดับที่ 3 ของแต่ละด้าน มาร่างแบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลโดยดำเนินการดังนี้

1. จัดทำหนังสือถึงบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เพื่อขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 เพื่อขออนุญาต ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม พร้อมหนังสืออนุญาตจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ไปให้ผู้ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม ระหว่างวันที่ 15 – 30 พฤศจิกายน 2550 จำนวน 331 ฉบับ ติดตามรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 331 ฉบับ

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูล

4. จัดทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เชิญผู้เชี่ยวชาญร่วมประชุมกระบวนการสนทนากลุ่มที่ห้องประชุมสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3

5. จัดประชุมสนทนากลุ่มในวันที่ 14 ธันวาคม 2550 เวลา 13.30 – 15.30 โดยนำประเด็นปัญหาที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา อันดับที่ 1 – อันดับที่ 3 ของแต่ละด้านมาจัดประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อหารูปแบบการมี

ส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา โดยเป็นผู้เชี่ยวชาญจำนวน 11 คน ซึ่งมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่งดังต่อไปนี้

- 5.1 ผู้บริหาร หรือ หัวหน้างาน วุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาโทขึ้นไป
- 5.2 ผู้ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาและมีคุณวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทและปฏิบัติงานมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี
- 5.3 ผู้ที่เป็นหรือเคยเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีวุฒิการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. นายชัยยุทธ์ ภูเกตุ ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนอนุบาลหนองบัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
2. นายประเทือง คงเพชรศักดิ์ ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนอนุบาลหนองบัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
3. นายทองสุข ยศอ่อน ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนอนุบาลหนองบัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
4. นายแมน จันทร์พิทักษ์ ตำแหน่งผู้ทรงคุณวุฒิ โรงเรียนอนุบาลหนองบัว
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
5. นายสุธี นาคสุทธิ ตำแหน่งผู้แทนศิษย์เก่า โรงเรียนอนุบาลหนอง
บัว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
6. นางดรุณี นรากร ตำแหน่งผู้แทนครู โรงเรียนอนุบาลไพศาลี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
7. นายอุษา นุ่มไธสง ตำแหน่งผู้แทนองค์กรชุมชน โรงเรียนอนุบาล
ไพศาลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
8. นายประกาศ เพ็งหวก ตำแหน่งผู้แทนผู้ปกครอง โรงเรียนโลกมะขวิด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
9. นายเฟื่อง จิตรทรัพย์ ตำแหน่งผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
โรงเรียนอนุบาลไพศาลี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
10. นายสิทธิพงษ์ สังสร ตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนบ้านตะคร้อ
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3
11. นายมานพ วงษ์สะอาด ตำแหน่งผู้บริหาร โรงเรียนอนุบาลไพศาลี
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3

4. จัดประชุมและบันทึกข้อเสนอแนะจากการสนทนากลุ่ม
5. นำผลจากผู้เชี่ยวชาญมาจัดลำดับความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน เพื่อสังเคราะห์เป็นรูปแบบ
6. นำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์ จัดระเบียบข้อมูล ลงรหัสและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (statistical package for the social science) และนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียงโดยใช้สถิติการวิจัยดังนี้

1. สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (frequency) และหาค่าร้อยละ (percentage)

2. ปัญหาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาใช้วิธีการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดตามแนวคิดของ เบสท์ (John W. Best, 1981 : 182) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง มีปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการสนทนากลุ่มด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยมีขั้นตอนดังนี้ นำผลสรุปการวิเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 เข้าสู่กระบวนการสนทนากลุ่มและสรุปผลการประชุมสนทนากลุ่มโดยนำผลการประชุมสนทนากลุ่มเพื่อนำเสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษา ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครสวรรค์เขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา